

PRESKA

20

Če boste kakemu svojemu znancu pravili, da ste bili na obisku v Preski, se vam kaj lahko zgodi, da vas bo vprašal: »V kateri Preski?« In ko mu boste razložili, da je bila to vendar Preska iz naše občine, ki je kak kilometer, dva, oddaljena od Medvod, bo, upajmo, imel toliko potrpljenja, da vam bo pojasnil, da je v Sloveniji kar nekaj krajev, ki nosijo to ime. Prav zares. Vsaj deset Presk bi lahko našli širom naše domovine, pa naj si gre pri tem za imena naselij oziroma vasi, ali pa le za njihove zaselke. Vsem slovenskim Preskam pa je skupno, da so »zrasle« na gričevnatem svetu. Medvoška se od ostalih razlikuje le po tem, da ima nadmorsko nižino le dobrih 322 metrov, medtem ko druge, razen tiste pri Dobnici, ležijo v precej višjih legah.

O Preski pri Medvodah govori legenda, da je bil tu nekoč velik gozd, ki so ga posekali oziroma presekali ter naselju, ki je nastalo na njegovih ostankih, dali ime Preseka. Tudi stare listine ohranjajo to ime, saj se v njih večkrat pojavljajo zapisi o Presseki ali Pressiki. No, čas je prinesel svoje in Preseka je postala Preska ter to ime ohranila do danes.

Na lepi razgledni točki je sredi vaškega naselja naša mesto cerkev sv. Janeza Krstnika, ki je bila v tej podobi dograjena leta 1741, in ki je že druga ali morda tretja na tem mestu. Okoli nje so bile postavljene lesene hiše, ki pa bi jih na naši fotografiji zaman iskali. Preska je namreč večkrat do tal pogorela in po zadnjem takem požaru leta 1854 so vaščani postavili nove zidane hiše. Še pred dvesto leti (1750) je imela Preska le štiriindvajset hiš, v katerih se je gnetlo stodevetinšestdeset prebivalcev. Bili so podložniki preške cerkve ali okoliških graščin, med katerimi sta prednjačili Smlednik in Goričane. V času nastanka naše fotografije — po prvi svetovni vojni — je Preska že kazala podobo, kakršno si je ustvarila z gradnjo novih hiš v drugi polovici prejšnjega stoletja. Tudi število prebivalcev se je nekoliko povečalo, čeprav bi jih težko našli več kot tristo.

Fotograf, ki je poslikal Presko pred šestdesetimi leti, se je omejil le na vaško središče. Kaj drugega mu tudi ni preostalo, kajti okrog tega so bile le posamezne hiše, polja in travniki. Ker smo želeli tudi mi zabeležiti isti vaški kotiček ter nakazati spremembe, ki so v teh zadnjih letih nastale v njem, nismo premaknili objektivna na širšo preško panoramo. V starem vaškem jedru se kaj dosti ni spremenilo. Cerkev je dobila novo ladjo, medtem ko je stari zvonik obdržala.

Hiše so nekoliko prenovljene in posodobljene, ohranjajo pa svojo lego in kot kaže, bo tako ostalo tudi v bodoče. Povsem drugačna podoba pa se nam kaže izven opisanega območja. Številne nove individualne hiše, bloki ter novo cestno omrežje so v celoti spremenili preško okolico. Danes šteje Preska preko tisoč šeststo prebivalcev, ki tvorijo okrog petsto gospodinjstev. Še po zadnji vojni je bilo v vasi okrog štiriisto ljudi, pri popisu leta 1971 pa že 590. V zadnjem desetletju se je torej število ljudi povečalo za več kot tisoč in to je dovolj zgovoren podatek, kako hitro danes »raste« Preska. Morda še celo prehitro.

Andrej Mrak

Partljičev Kulak v Medvodah

V medvoški Svobodi so pred nedavnim uprizorili »bridko komedijo o agrarnem« avtorja Toneta Partljiča: Moj ata socialistični kulak. Igralci Svobode so občinstvo navdušili s prepričljivo igro Partljičevega kulaka, številni obiskovalci pa so ponovno potrdili, da želijo vsaj v gledališču več smeha, saj družbene razmere niso vedno rožnate. S to predstavo bodo odšli tudi na gostovanja, hkrati pa že pripravljajo premiero novega gledališkega dela.

Tri dnevnika
malega
Ščekar-jaz

Sobota

Danes naše mame ni doma. Ima delovno soboto. »Notri prinašajo« ponedeljek pred praznikom. Torek bodo notri prinesli v soboto po praznikih, za petek po prazniku pa še iščejo proste termine za not-prinašanje, ker so si eno soboto že rezervirali za nadomeščanje nekega dne okrog dneva borca, niso pa še notri prinesli vseh dni okrog praznovanja dneva republike in delno novega leta. Če bodo držali besedo, naše mame še nekaj sobot ne bo doma, če bodo pa zaloge sobot odpisali, jih lahko kdo prime za ušesa. Težave v vsakem primeru!

Ko sem zadnjič vprašal teto, kaj počne tisto soboto, ko notri prinaša praznike, je naredila zelo otožen obraz. Kuha kavico, klepeta o praznikih, ki so že bili in o tistih, ki še prihajajo. Potem je odmor, torej čas za klepet. Po odmoru je nekaj časa dolgčas, potem je pa tako in tako na vrsti kavica, ob kavici pa klepet in tako naprej.

Okrog dvanajstih iz pisarn izginejo vsi šefi. Eni gredo na sestanke, eni v krajevno skupnost, tako seveda pravijo. Ve pa se, da švignejo lepo domov ali v bife. Si pač ne znajo izmisliti kakšnih bolj originalnih izgovorov ter uporabijo tiste, ki si jih izmišljajo ob sredah popoldne. Takrat naj bi vedno delali do šestih, pa po drugi uri ostane v pisarni le še tajnica in v predverju vratar. Ta ne more imeti izgovorov. Takrat, ko se hiša izprazni, mora še posebej budno paziti, da ne bi kdo ukradel referatov, poročil in ocen. Tu seveda ni problem v kakšni veliki nevarnosti, da bi te referate, poročila in ocene kdo zlorabil. Težava je le v tem, ker bi bilo treba, če bi jih kdo ukradel, pisati nove. To pa je nepotrebno delo. Zato imajo čuvaje tudi v takšnih inštitucijah, kjer sicer nimajo takšnih dragocenosti, da bi se tatovi ravno na zobe metali zaradi njih...

Ko sem poslušal tetino pripovedovanje, sem si mislil, da bi morali delavci, ki delajo v proizvodnji, kdaj pa kdaj pokukati v najrazličnejše pisarne. Mislim, da bi preklemano zarobantili — in jaz jim tega ne bi zameril. Seveda to ne velja za vse pisarne, kot tudi čisto vsi delavci v proizvodnji ne delajo ravno tako, da bi jim pot lil z obraza.

Če bi imel jaz kaj besede, bi ukazal, da bi v vsaki tovarni delavci vsaj nekaj dni lahko sedeli v pisarni — in pisarnarji vsaj nekaj dni stali za trakom. Potem bi bili pogovori o nagrajevanju zanesljivo krajši in bi bilo zlasti na eni strani slišati manj tarnanja in jekanja (uganite, na kateri!).

Ko bom velik, bom to tudi predlagal...

Ščekar

Ne prezrite!

Prispevke za naslednjo
številko pričakujemo do
10. maja 1985